

Duizend jaar geschiedenis in een notendop (ca. 4 km, 1 uur)

Routebeschrijving (zie kaartje achterzijde)

1. Ga rechtsaf over de sluis en dan links de Maasdijk op.

Bij de Tuut loopt u over de twee historische uitwateringssluizen die al sinds 1321 de afwatering van een groot deel van Maas en Waal regelen. De bestaande sluisen stammen uit 1840. Op de Maasdijk ziet u rechts het restant van het vroegere landhuis van de Heerlijkheid Appeltern. Het oorspronkelijke landhuis is in 1874 grotendeels gesloopt. Er resteert nog slechts het vroegere dienstengebouw. Het landhuis stamt uit 1686. Daarvoor stond hier vanaf ca. 1100 een omgracht kasteel. (Voor wie meer wil weten over de bewoners van het kasteel en het landhuis is bij De Tuut het boekje 'Mensen van Maas en Waal' verkrijgbaar).

2. Loop rechtdoor, steek de kruising over (pas op!) en volg de Maasdijk het dorp in. Neem in het dorp de eerste weg rechts, de Spitsestraat.

Links op de hoek staat het protestantse kerkje waarvan het tufstenen onderste stuk van de toren ca. 1000 jaar oud is. Het is het oudste gebouw in Appeltern en een van de oudste kerktorens in Nederland. Als u de Spitsestraat een stukje in loopt kunt u het torentje beter zien. Het erf van de kerk is vanaf de Spitsestraat vrij toegankelijk.

3. Loop dezelfde route terug, steek de kruising weer over en ga meteen daarna links af door de (westelijke) poort van de Heerlijkheid Appeltern, en volg de historische ringdijk, achter de kasteelplaats langs. Negeer de afslag links naar het Beugelveld en de parkeerplaats.

Links beneden ziet u het historische beugelveld dat onlangs gerestaureerd is. De ringdijk is onderdeel van de oudste bedijking langs de Maas en is in oorsprong zeker 500 jaar oud en mogelijk zelfs 700 jaar oud. Het kasteel lag oorspronkelijk buiten de dijk in de uiterwaard van de Maas. De dijk voor het landhuis langs is van ongeveer 1800 en de huidige Maasdijk is van 1932.

4. Neem het eerste pad links en ga beneden meteen weer links.

U loopt nu op een van de historische sterrenlanen van omstreeks 1800, waarvan er nog twee bewaard zijn gebleven. U komt uit bij de ronde muur in het centrum van het sterrenbos. De sparingen in de muur geven aan hoe de nu verdwenen lanen vroeger liepen. Aan de rand van het weiland is het eind van elk van de vroegere lanen met twee palen gemarkeerd. In de vijver staat een borstbeeld van Joan Derk van der Capellen tot den Pol, een voorman van de Nederlandse Patriotten en de aartsvader van de Nederlandse democratie. Hij woonde van 1781 tot 1784 in het landhuis en schreef daar het Democratisch Manifest. (Als u meer over hem wilt weten lees dan het nieuw verschenen boekje: 'Joan Derk van der Capellen tot den Pol, heer van Appeltern', verkrijgbaar bij De Tuut).

5. Neem de andere sterrenlaan terug door het bos en sla aan het eind linksaf.

De monumentale eiken van de lange laan zijn ongeveer 200 jaar oud en 30 meter hoog. Deze bomen zijn oorspronkelijk aangeplant als constructiehout voor het maken van zware eiken balken ten behoeve van gebinten in boerderijen en landbouwschuren of voor gebruik in de plafonds van kastelen en landhuizen.

6. Sla aan het eind van de lange eikenlaan rechtsaf en volg deze weg (Elberseweg overgaand in Koningstraat). Negeer de zijwegen.

U loopt langs de noordgrens van de heerlijkheid Appeltern. (U wilt meer weten over de geschiedenis van de Heerlijkheid Appeltern? Koop dan het boekje over de Heerlijkheid verkrijgbaar bij De Tuut.) Rechts van de Koningstraat, voorbij het huisje 'Dennenhof' is de middeleeuwse verkaveling bewaard gebleven. De percelen liggen bol als gevolg van het honderden jaren naar het midden spitten of ploegen.

7. Volg de Koningstraat tot aan de splitsing. Ga rechtsaf de Walstraat in en meteen daarna linksaf over het bruggetje de Nieuwe Wetering over. Ga na de brug rechtsaf.

De Nieuwe Wetering die u zojuist bent overgestoken is in 1321 in opdracht van Graaf Reinoud II aangelegd. Deze wetering loopt helemaal naar Nijmegen en zorgt voor de afwatering van het zuidoostelijke deel van Maas en Waal. De kade waarop de Walstraat ligt, aan de overzijde van de wetering, is een 700 jaar oude dwarsdijk die de dorpspolder Appeltern beschermt tegen overstromingswater uit het oosten.

8. Volg het weggetje totdat het omhoog loopt naar de oude maasdijk (hier Tuut geheten). Ga linksaf en loop door tot aan de (nieuwe) Maasdijk. Ga daar links af. Pas op, drukke weg! Neem de eerste weg links (De Tuut) en volg het weggetje tot aan het Spikswiel.

De herkomst van de naam Tuut (vroeger Tuyt) is niet zeker, maar duidt waarschijnlijk op de tuitvormige plas waarin de wetering uitmondt. De nieuwe Maasdijk is in 1932 aangelegd in het kader van de Maaswerken. Na de overstroming van 1926 is besloten de Maas recht te trekken en te kanaliseren. Het Spikswiel is een meer dan 1000 jaar oude oeverwaldoorbraak, ontstaan voordat de Maas bedijkt werd. Ze hebben een kenmerkende langwerpige vorm, waardoor ze te onderscheiden zijn van de meestal ronde wielen die het gevolg zijn van een dijkdoorbraak.

Even verderop ziet u het ruim 100 jaar oude dijkmagazijn waarin, planken, palen, kruiwagens en ander materiaal opgeslagen werd ten behoeve van dijkversterkingen bij hoog water.

9. Keer om, loop terug naar de Maasdijk en volg deze ca. 200 meter tot de eerste afgang naar de uiterwaard. Voorzichtig, drukke weg! Volg het pad onderlangs de dijk.

10. Ga bij de volgende opgang naar boven, steek de weg over en u komt weer uit bij museum De Tuut.

